

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1270
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.12.2023/35
Karar Numarası : 2023/1014
Başvuran : Z. B.
Başvuran Vekili : -
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : Talaytepe Mah., 4020/1 Sk., 21070 Kayapınar/Diyarbakır

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın barındığı ceza infaz kurumunda maruz kaldığı/kaldıkları çeşitli hak ihlal iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Başvuran barındığı Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Kurum) 2022 yılı Mayıs - Haziran ayları arasında tatbikat yapıldığını, bu tatbikatlarda E. O. Y. isimli kişinin başına gelenlerin kendi başına gelmesinden korktuğunu, tatbikat yapılırken 26/5/2022 ve 2/6/2022'de sloganlar atıldığını, bu sloganların atılmasına neden olanın tatbikat dışında işkenceye benzer bir durum olabileceğinden şüphelendiğini, tatbikat bilgilendirmesinin daha önceden mahpuslara yapılmadığını, bu nedenle tatbikatın iyi niyetli bir durum olmadığını ve mahpuslara saldırı amacı taşıdığını düşündüğünü,

b. Nakille gelen mahpuslara çıplak arama yapıldığını, çıplak aramaya itiraz eden mahpusa kamerasız alanda şiddet gösterildiğini, disiplin soruşturması açılarak disiplin cezası verildiğini,

c. 7/24 kameralarla izlendiklerini, özel yaşamın gizliliğinin ihlal edildiğini, kadın mahpusların lavabo ve banyo gibi yerlere giriş çıkışlarının izlendiğini, gece saatlerinde ışıkların açık bırakıldığını, güçlü bir aydınlatmanın olduğunu, bu nedenle kalitesiz bir uyku uyduğunu, tüm bu durumların psikolojik baskı yarattığını,

ç. Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun takdir yetkisini kötüye kullandığını, Kurumda propaganda yapan bir mahpusun koşullu salıverilme tarihinin 11/6/2022 tarihi olmasına rağmen buna izin verilmediğini, izin verilmeme gerekçesinin hukuki dayanaktan yoksun olduğunu,

d. Hastaneye sevklerde çift kelepçe uygulaması yapıldığını, bunun onur kırıcı olduğunu ve işkence amacı taşıdığını,

e. Pandemi döneminde hak ihlalleri ve disiplin cezaları gerekçe gösterilerek diğer koğuştaki mahpuslar ile ortak etkinliğin (kurs, sohbet vb.) engellendiğini,

f. Kitap ve yayınlara kısıtlamalar getirildiğini, güncel ve tarafsız yayınlara ulaşamadığını, iki ayda 10 kitap kotasının bulunduğunu, ancak İslamiyet içerikli kitaplar için herhangi bir kotanın bulunmadığını, bu durumun ayrımcı bir tutum teşkil ettiğini,

g. Kapalı görüşlerinin dinlendiğini, bu nedenle ailesi ile özel hususları konuşmadığını, politik kadın mahpusu olduğundan bir saatten az bir buçuk saatten fazla olmaması gereken açık görüş süresinin kendisine 50 dakika olarak uygulandığını,

ğ. Giyim konusunda her gün problem yaşadığını, farklı renklerde kıyafet giyen ve ... “yazı” yazı baskılı tişörte sahip olan arkadaşının giysisine el konulduğunu,

h. Faks, mektup, telefon gibi iletişim araçlarının ücretlerinin sık aralıklarla arttırıldığını, artan posta maliyetleri nedeniyle 29/7/2022’deki gönderiye ilişkin olarak aynı hak ihlallerine maruz kalan kişiler adına dilekçe yazdığını, faks gönderimi sırasında belirttiği T.C. Kimlik Numarasının kimler tarafından kullanıldığını bilmediğini ve bunun kişisel verilerin gizliliğinin ihlali anlamına geldiğini, Kürtçe iletişim sağlamanın engellendiğini,

i. Beslenme ve hijyen konusunda ciddi sıkıntıların yaşandığını, yemeklerin içinden yabancı maddelerin çıktığını, yemeklerin lezzetsiz ve mevsime uygun olmayan biçimde yapıldığını,

ı. Sıcaklar arttığı için daha uygun bir ceza infaz kurumuna nakil talebinin reddedildiğini, iyi halli olsa dahi bu durumun aynı olduğunu, ret gerekçesi olarak sürekli bir biçimde kapasite doluluğunun gösterildiğini,

j. İşkenceye ve hakarete maruz kaldığını, Kurum personelinden korktuğunu, Kurumda mütemadiyen intihar girişimlerinin ve tartışmaların yaşandığını,

iddia etmekte ve maruz kaldığı/kaldıkları hak ihlallerinin son bulmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 16/9/2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Kurumun içerisinde bulunduğu kampüs yerleşkesinde bulunan tüm ceza infaz kurumlarında 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım” başlıklı 34’üncü maddesine istinaden eş zamanlı bir şekilde isyan, firar, yangın ve benzeri olağanüstü olaylara karşı tatbikatın gerçekleştirildiği, iddia edildiği gibi tutuklu ve hükümlüler üzerinde korku, panik yaratmak amacıyla herhangi bir iş ve işlemin gerçekleştirilmediği, yapılan tatbikatın anılan mevzuata uygun olarak yapıldığı,

b. Ceza infaz kurumlarında barındırılan hükümlü ve tutukluların; üst ve eşya arama işlemlerinin 13/12/2004 tarihli 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 36’ncı maddesi ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım” başlıklı 34’üncü maddesinde ve “Kuruma alınma ve kayıt işlemleri” başlıklı 55’inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere göre yapıldığı, hükümlü ve tutukluların kuruma kabul işlemleri esnasında, üzerlerinde ve vücut boşluklarında Kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğuna dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve Kurumun en üst amirinin gerekli görmesi halinde duyarlı kapı veya el detektörü ile tespit edilemeyen girişi yasak maddelerin Kuruma sokulmasının önlenmesi amacı ile ilgili mevzuat hükümleri uyarınca aramaların yapıldığı, suç grubu ayırt edilmeksizin tutuklu ve hükümlülerin kötü muameleye maruz bırakılması, keyfi disiplin cezası verilmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı,

c. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol’ün “Kurumların teknik donanımı” başlıklı 15’inci maddesi hükümleri uyarınca ceza infaz kurumlarında, firar ve benzeri müessif bir olaya ve güvenlik zafiyetine meydan verilmemesi, artan mevcutla birlikte istismarların önlenmesi, hükümlü ve tutukluların birbirlerine ve personelin hükümlü ve tutuklulara karşı davranışlarının kontrol altında tutulabilmesi amacıyla yatakhaneler ile kişisel temizlik ve bakımın yapıldığı banyo ve tuvalet bölümleri haricinde kalan ortak yaşam alanlarına kamera kurulmasının güvenlik gereği büyük öneme haiz olduğu ancak havalandırmaların projeksiyonla aydınlatılmadığı, ışıklandırmaların tutuklu ve hükümlüleri rahatsız etmeyecek şekilde olduğu,

ç. Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleriyle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik ile 5275 sayılı

Kanun hükümleri gereğince Kurumda bulunan hükümlüler hakkında İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca değerlendirmelerin yapılarak kurul kararlarının tanzim edildiği, yapılan iş ve işlemlerin mevzuata uygun bir şekilde yapıldığı,

d. 5275 sayılı Kanun'un "Zorlayıcı araçların kullanılması" başlıklı 50'nci maddesi, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Zorlayıcı araçların kullanılması" 123'üncü maddesi ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "Muayenelerde güvenliğin ve hasta mahremiyetinin sağlanması" başlıklı 38'inci maddesi hükümleri uyarınca yapıldığı, bu konuda Kurum görevlilerinin herhangi bir yetkisinin bulunmadığı,

e. Hükümlü ve tutuklulara yönelik yapılması plânlanan etkinlik ve faaliyetlerde, kurumun kapasitesi, mahkûm profilleri, personel durumu, güvenlik durumu ve fiziki yapı birlikte ele alınarak bir program oluşturulduğu ve program dâhilinde işlemlerin yürütüldüğü, hükümlü ve tutukluların eğitim ve öğretimlerine yönelik kursların açıldığı, söz konusu kursların açılmasında Milli Eğitim Bakanlığı ve İlçe Halk Eğitim Merkezi ile birlikte gerekli planlamaların yapılarak ihtiyaç duyulan ve talep edilen kursların açıldığı, hükümlü ve tutukluların bu kurslardan faydalandırıldığı, yine Kurumda barındırılan tüm tutuklu ve hükümlülerin sosyal, kültürel, sportif vb. tüm faaliyetler ve etkinliklerden talepleri olması halinde faydalanabildikleri, bu konuda herhangi bir kısıtlamanın bulunmadığı, Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 27/5/2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 45/1 sayılı Genelgesinin "Ortak Etkinlikler" başlıklı bölümünün 13'üncü maddesinde düzenlenen sohbet faaliyeti kapsamında farklı oda/koşulların sohbet amaçlı olarak bir araya getirilmemelerine, talep halinde aynı odada bulunan 10 kişiyi aşmayacak grupların başvurularının ayrıca değerlendirilmesine karar verildiği, ayrıca İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 6/6/2022 tarihli ve 2022/... sayılı kararı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 46/1 sayılı Genelgesinin "Eğitim-Öğretim Çalışmaları, Sosyal-Kültürel ve Sportif Faaliyetler" başlıklı bölümünün 1'inci ve 2'nci maddesinde düzenlenen eğitim faaliyetleri kapsamında farklı oda/koşulların kurs amaçlı olarak bir araya getirilmemelerine, talep halinde aynı odada bulunan 10 kişiyi aşmayacak grupların başvurularının değerlendirilmeye alınıp gerekli işlemler tamamlandıktan sonra kurs faaliyetlerine katılım sağlayabileceklerine karar verildiği,

f. 5275 sayılı Kanun'un 69'uncu maddesinin birinci fıkrası doğrultusunda Kurum Eğitim Kurulu Başkanlığının 27/4/2020 tarihli ve 2020/... sayılı kararı ile tutuklu ve hükümlülere dışarıdan gönderilen kitapların hediye mahiyetinde olması münasebetiyle iki ayda bir kez olacak şekilde sınırlandırılmasına karar verildiği ayrıca Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 2/5/2019 tarihli ve 2019/... sayılı kararı ile "*Kurum işleyişinin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi ve güvenlik nedeni ile kurum oda ve eklentilerinde bulunan süreli ve süresiz yayınların sayısının ders kitapları hariç kişi başı 10 kitapla sınırlandırılmasına*" karar verildiği,

g. Kurumda barındırılan tutuklu ve hükümlülerin kapalı görüşlerinde aileleri veya diğer (üç kişiye kadar) görüşçüleriyle yapmış oldukları telefon görüşmelerinin herhangi bir şekilde dinlenilmediği, iddiaların tamamen asılsız olduğu ayrıca Kurumda kapalı ve açık görüşlerin 50 dakika ile sınırlandırılmasına karar verildiği ve görüşlerin bu doğrultuda yaptırıldığı,

ğ. Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 7'nci maddesi hükümleri gereğince işlem yapıldığı, ilgililere teslim edilmeyen kıyafetler ile alakalı kurul kararı tanzim edilerek tutuklu ve hükümlülere tebliğ edildiği,

h. Telefon, faks ve mektup ücretlendirmelerinin ilgili operatör tarafından belirlendiği, Kurumun bu konuda herhangi bir dahlinin bulunmadığı, faks gönderimlerinde PTT Diyarbakır Müdürlüğüne kısa bir müddet T.C. Kimlik numarasının da girilmesinin istendiği, ancak şu anda böyle bir uygulamanın olmadığı ve faks gönderileri için

zorunlu T.C. Kimlik numarası girilmediği, Kurumda bulunan tutuklu ve hükümlülere dışarıdan gönderilen mektupların ve iç postada birbirlerine göndermiş oldukları mektupların Kurum Mektup Okuma Komisyonu tarafından incelendiği, incelenen mektuplarda herhangi bir suç unsuruna rastlanılmadığı takdirde bekletilmeden ilgililere mektuplarının tesliminin sağlandığı, teslim edilmeyen mektuplar hakkında ise kurul kararı alınarak ilgililere tebliğ edildiği ayrıca hiçbir konuda tutuklu ve hükümlülerin herhangi bir şekilde hak gaspına maruz bırakılmaları gibi bir durumun söz konusu olmadığı,

i. Kurumun da içerisinde bulunduğu kampüs yerleşkesinin tüm yemek ihtiyacının Açık Ceza İnfaz Kurumunca karşılandığı, yemeklerin tutuklu ve hükümlülerin iştah bedelleri karşılığında eksiksiz olarak her gün Açık Ceza İnfaz Kurumunca Kuruma gönderildiği, vejetaryen olduğunu belirten veya diyet yemek alması gereken tutuklu ve hükümlülerin de Açık Ceza İnfaz Kurumuna bildirilerek bu doğrultuda yemeklerin gönderilmesinin sağlandığı,

ı. Tutuklu ve hükümlülerin nakil taleplerinin ilgili kanun ve genelgelere göre yapılarak karar merci olan Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderildiği, bu konuda Kurumun herhangi bir kusur ve ihmalinin bulunmadığı,

j. Kurumda görev yapan personelin suç grubu ayırt etmeksizin tüm tutuklu ve hükümlülere insan onuruna yakışır, ilgili kanunlara uygun bir şekilde yaklaşımlarının bulunduğu, Kurumda barındırılan tutuklu ve hükümlülerin görevli personeller tarafından hakarete veya aşağılanmaya maruz bırakılmaları, tehdit edilmeleri gibi bir durumun söz konusu olmadığı, böyle bir durumun da bugüne dek yaşanmadığı, iddiaların tamamen mesnetsiz ve Kurum İdaresi ile görevli personelleri karalamaya yönelik olduğu kayıtların tetkikinden anlaşıldığı,

belirtilmiştir.

4. Başvurandan 10/10/2022 tarihinde alınan yazılı görüşte özetle:

a. Tatbikat öncesinde mahpusların bilgilendirilmediğinden tatbikatın korku/panik yaymak amaçlı olduğunu,

b. Makul ve ciddi emarelerin varlığının aranması gereken detaylı aramanın rutin ve keyfi olarak yapıldığı ve bu uygulamadan kaynaklı şiddete başvurulduğu ile disiplin cezaları verildiğini,

c. Kamera kaydına ilişkin bahse konu yasal düzenlemenin değiştirilmesi ve uygulamasının sonlandırılması gerektiğini,

ç. Bazı arkadaşlarının süresi geldiği halde koşullu salıverilmeden yararlandırılmadığını,

d. Yasada çift kelepçe takılır gibi bir hüküm bulunmadığı, mahpusun hasta ve etrafında beş silahlı jandarma olduğu halde firar edemeyeceği, mahpusun elinin bir kelepçeyle kelepçelenmesi ve bir diğer kelepçeyle jandarmaya kelepçelenmesinin zincirlemeden farkı olmadığını, bu durumun rutin olarak hastaneye götürülen her mahpusa uygulandığını,

e. Kapalı görüşlerin dinlenmediğinin açıklığa kavuşturulması gerektiği, 50 dakikalık görüş süresinin az olduğu,

f. Giysilerin renk çeşitliliğine ilişkin yasağın genişlediğini, üzerinde baskı olan giysinin içeriğine bakılmaksızın verilmediği,

g. PTT'nin teslim ettiği faksların Mektup Okuma Komisyonu tarafından T.C Kimlik Numarası olmadığı gerekçesiyle iade edilmesinden bir dönem de olsa mağduriyet yaşandığı,

ğ. 1/10/2022 tarihinde Kurumda gıda zehirlenmesi olduğunun acil hekimi tarafından tespit edildiği ile beslenme konusunda Açık Ceza İnfaz Kurumunun yanı sıra Kurumun da sorumlu olduğu,

h. Diğer koşullarda bulunan mahpuslarla ortak etkinlik ve faaliyetlere çıkarılmamalarının sosyalleşmelerine engel olduğu,

ı. Kitap sayısının 10 ve kitapların iki ayda bir verilmesinin güvenlik tehlikesi oluşturamayacağı,

ı. Nakil taleplerinin nakil listeleri verildikten sonra kapasite olmadığı sebebiyle karşılanmamasında ihmal

bulunduğu,

j. Adli mahpuslara karşı personelin kötü davrandığı, söz ve hakarete bulunduğunu işittiklerini, iddiaları yinelenmiş ve Kurumda inceleme yapılması talep edilmiştir.

5. Muhatap Jandarma Komutanlığından alınan 13/4/2023 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. 21/1/2017 tarihli ve 29995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği’nin “Sevk ve nakil sırasında alınacak önlemler” başlıklı 34’üncü maddesine göre; “Tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakli sırasında kaçmalarını önlemek için sağlığa zarar vermeyecek gerekli bütün önlemler alınır. (...)” hükmünün bulunduğu ve bu hükme göre alınan önlemlerden birinin de mahpusun bileğinden bir jandarma personeline bağlanmak suretiyle sabitlenmek olduğu, kelepçenin mahpuslara bol takıldığı bu sebeple herhangi bir eza verme veya sağlığa zarar verme durumun mümkün olmadığı,

b. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9/12/1975 tarihinde kabul edilen Herkesin İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Korunmasına Dair Bildiri’nin 1’inci maddesinde; “işkence acımasız, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ya da cezanın kasıtlı ve en ağır biçimi” olarak tanımlandığı, bu tanımdan yola çıkılarak mahpuslara eza ve cefa vermeyen sağlığını tehlikeye düşürmeyen bu tedbirin bir “en ağır biçim” olarak yorumlanmasının mümkün olmadığı ve bu kelepçe uygulamasının işkence olmaktan uzak olduğunun açık olduğu,

c. Mahpusların hastaneye sevk edildiklerinde ailelerinin hastanede ring araçlarının bulunduğu otopark kısmında veya ilgili polikliniklerin önünde beklemesi olayıyla defaatle karşılaşıldığı, mahpuslarla görüşmek isteyen bu ailelerin kimi zaman ikna edilerek uzaklaştırıldığı, kimi zaman bu durum mahpusların tedavisinin yarım kalarak daha sonra devam etmesine sebep olduğu, Komutanlık açısından en ufak bir risk dahi alınmaması gerektiğinden hareketle sevk edilen her mahpusun ailesinin ilgili kurumda bulunabileceği daima göz önünde bulundurulduğu,

ç. Jandarma devriyeleri teşkil edilirken hastane içerisinde biri devriye komutanı olmak üzere dört kişilik ekipler oluşturulduğu, kimi zaman personel eksikliği sebebiyle bu sayının üçe de inebildiği, bir anlık dalgınlık, devriye kuvvetine saldırma veya kargaşa çıkarmak suretiyle mahpusun kaçmasının önlenmesi için bu önlemin alındığı ve bu önlem için devriye niceliğinin bir öneminin bulunmadığı, ne kadar fazla kişi görevlendirilirse görevlendirilsin, devriyenin daha fazla kişiyle saldırıya uğrama ihtimalinin her zaman bulunduğu,

d. Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğüne göre zincirlemek, “zincirle bağlamak” anlamına geldiği, masonet kelepçe kullanmak suretiyle alınan bu tedbirin zincirlemekle bir alakası bulunmadığı, belirtilmiştir.

6. Muhatap Diyarbakır Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 18/4/2023 tarihli ek yazılı görüşte özetle:

a. Kurumda bulunan koğuşların iki katlı olduğu, birinci katın ortak yaşam alanı olması sebebiyle 7/24 güvenlik kamerası ile izlendiği, koğuşlarda bulunan güvenlik kamerasının koğuş içerisinde yaşanması muhtemel olumsuz olaylara bir an önce müdahale edilmesi açısından elzem olduğu, aynı şekilde Kurumda bulunan tüm kameraların kurum asayiş ve güvenliği açısından büyük önem arz ettiği, Kurumda bulunan koğuşların ikinci katında ise yatakhane kısmının bulunduğu ve bu kısımda herhangi bir aydınlatmanın olmadığı ayrıca yatakhane kısmı olması sebebiyle ile kamera bulunmadığı ve izleme yapılmadığı bu yüzden ancak koğuşların birinci katına ait kamera kayıtlarına ulaşılabildiği,

b. Başvuranın, 11/04/2021-23/11/2022 tarihleri arasında Kurumda barındırıldığı ancak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 16/11/2022 tarihli emri gereği 23/11/2022 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin gerçekleştirildiği,

c. Kurumda 01/10/2022 tarihinde sabah kahvaltısında; yumurta, siyah zeytin, öğlen yemeğinde, tavuk sote, bulgur pilavı ile ayran akşam yemeğinde ezogelin çorbası ile peynirli makarnanın çıktığı, 2/10/2022 tarihinde ise

sabah kahvaltısında; beyaz peynir, siyah zeytin öğlen yemeğinde; taze fasulye, pirinç pilavı, ile yoğurt akşam yemeğinde; kasap köfte, soslu bulgur pilavı ile ayran çıktığı, Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumundan Kuruma gelen yemeklerin (akşam yemeği saati 15.30 ile 16.30 saatleri arasında geldiği) dağıtımının Kurum personeli tarafından yapıldığı, 2/10/2022 tarihinde Kurumda toplam 20 tutuklu/hükümlünün mide bulantısı, ishal ve kusma şikayetleri ile 112 Acil Servis Ekibi çağrılarak Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servise sevk edilerek muayene edildikleri, Tutuklu/Hükümlülere gerekli tedavileri yapılarak, genel sağlık durumlarının iyi olması sebebiyle taraflarına reçete yazılarak taburcu edildikleri Acil Doktoru tarafından yazılan reçetelerin Kurumca temin edilerek Tutuklu/Hükümlülere verildiği, alınan su ve gıda örneklerinin Açık Ceza İnfaz kurumu tarafından Diyarbakır İlçe Tarım Müdürlüğüne gönderildiği, yapılan şifahi görüşmede Açık Ceza İnfaz Kurumunca dağıtımı yapılan yemeklerde şüpheli bir durumun bulunmadığının anlaşıldığı, Diyarbakır İlçe Tarım Müdürlüğü'nün 1/10/2022 tarihinden dağıtımı yapılan yemekler ile ilgili hazırlamış olduğu raporlarının yazı ekinde sunulduğu,

ç. Başvuranın 5/5/2022 tarihli talep dilekçesinde “Kargo yoluyla gelen tişörtün kendisine verilmediğini, bunun nedeninin tarafına iletilmesini” talep ettiği; 5275 sayılı Kanun’un, “Hükümlünün giydirilmesi” başlıklı 64’üncü maddesinin ikinci fıkrasında; “Hükümlünün giysileri, iç ve dış güvenlik görevlilerinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamaz.” hükmünün bulunduğu, bu nedenle kargo ile anılan tişörtün iç ve dış güvenliği sağlayan personellerin giymekte olduğu üniformaların renklerine benzer renklere olduğundan talebinin reddedildiği ve eşyaların emanet eşya deposuna kaldırılmasına kararın bir suretinin kendisine tebliğ edildiği, ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

8. 6701 sayılı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Karar türleri” başlıklı 65’inci maddesi şöyledir: “Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

10. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda, başvuranın iddiaları, muhatap kurumların yazılı görüşleri ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

13. Başvuran, Kurumda gerçekleştirilen tatbikatlar öncesinde mahpusların bilgilendirilmediğinden tatbikatların mahpuslar arasında korku/panik yaymak ve mahpuslara saldırı amaçlı olduğunu iddia etmiştir. Muhatap Kurum, yerleşkedeki diğer ceza infaz kurumlarıyla eş zamanlı bir şekilde isyan, firar, yangın ve benzeri olağanüstü olaylara karşı tatbikatın gerçekleştirildiği, tutuklu ve hükümlüler üzerinde korku, panik yaratmak amacıyla herhangi bir iş ve işlemin gerçekleştirilmediği, yapılan tatbikatın mevzuata uygun olarak yapıldığı belirtmiştir. Ceza infaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" başlıklı 34'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; "Kurum en üst amiri, Cumhuriyet başsavcısına bilgi vermek suretiyle önceden hazırlanan olağanüstü hâl planlarına göre kurumun fiziksel özelliği ve mevcudunu değerlendirerek, yılda en az iki kez olmak üzere uygun gördüğü zamanlarda diğer kamu görevlilerinin katılımıyla; isyan, firar, yangın ve benzeri olaylara karşı tatbikat yaptırır." hükmüne yer verilmiştir. Başvuranın iddiası ve Kurumun görüşü ilgili mevzuat kapsamında değerlendirildiğinde, başvuran tarafından tatbikatın korku ve panik oluşturmak amacıyla yapıldığına ilişkin yeterli bilgi sunulmadığından veya hukuka aykırı yapıldığına ilişkin bir uygulama gösterilmediğinden mevzuata uygun olduğu ayrıca tatbikatların önceden duyurulmadan yapılabileceği ve habersiz yapılmasının olağan olduğu bu sebeple iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

14. Başvuran, nakille gelen mahpuslara çıplak arama yapıldığını, çıplak aramaya itiraz eden mahpusa kamerasız alanda şiddet gösterildiğini, disiplin soruşturması açılarak disiplin cezası verildiğini iddia etmiştir. Kurum, Kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların ilgili mevzuat hükümleri uyarınca üst ve eşya arama işlemleri ile hükümlü ve tutukluların kuruma kabul işlemleri esnasında, üzerlerinde ve vücut boşluklarında Kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve Kurumun en üst amirinin gerekli görmesi halinde duyarlı kapı veya el detektörüyle tespit edilemeyen girişi yasak maddelerin Kuruma sokulmasının önlenmesi amacıyla aramaların yapıldığı, suç grubu ayırt edilmeksizin tutuklu ve hükümlülerin kötü muameleye maruz bırakılması, keyfi disiplin cezası verilmesi gibi bir durumun söz konusu olmadığı belirtilmiştir. 5275 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesinin birinci fıkrasında; "Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır." hükmüne ve 43'üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; "Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezasını gerektiren eylemler şunlardır: (...) b) Aramaya karşı çıkmak. (...)" hükmüne yer verilmiştir. Ceza infaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinin ikinci fıkrasında; "Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere

göre arama yapılabilir: (...) c) (Değişik:RG-12/11/2021-31657-CK-4773/14 md.) (...) . Aranılan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir. (...)” Başvuranın iddiaları ve Kurumun yazılı görüşü mevzuat çerçevesinde incelendiğinde; Kurumun detaylı arama yapabileceği, karşı çıkan mahpuslara disiplin cezası verebileceği ile işkence iddiasına ilişkin bilgi verilmediğinden açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

15. Başvuran, 7/24 kameralarla izlendiklerini, özel yaşamın gizliliğinin ihlal edildiğini, kadın mahpusların lavabo ve banyo gibi yerlere giriş çıkışlarının izlendiğini, gece saatlerinde ışıkların açık bırakıldığını, güçlü bir aydınlatmanın olduğunu, bu nedenle kalitesiz bir uyku uyduğunu, tüm bu durumların psikolojik baskı yarattığını iddia etmiştir. Kurum, yatakhaneler ile kişisel temizlik ve bakımın yapıldığı banyo ve tuvalet bölümleri haricinde kalan ortak yaşam alanlarına kamera kurulmasının mevzuata uygun bir şekilde güvenlik gereği olduğu ayrıca havalandırmaların projeksiyonla aydınlatılmadığı, ışıklandırmaların tutuklu ve hükümlüleri rahatsız etmeyecek şekilde olduğu ve yatakhane kısmında aydınlatma olmadığı belirtilmiştir. 5275 sayılı Kanun’un 8’inci maddesine göre; “Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, ... tesislerdir.” Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol’ün 15’inci maddesine göre; “Yüksek güvenli ceza infaz kurumundan başlamak üzere, mevcut kapalı ceza infaz kurumlarının dış korumasındaki aydınlatma, kule, tel örgü, kafes tel, ihata duvarı, dinleme cihazı, kamera, nöbetçi kulübeleri, kapı ve pencere demirleri ve elektronik kontrol cihazları gibi fiziki noksanlıkların giderilmesi suretiyle, tünel kazılarak vuku bulacak firarları önlemek amacıyla, Adalet Bakanlığınca bütçe imkânları ölçüsünde gerekli tedbirler alınır. Yeni yapılacak ve yapılmakta olan ceza infaz kurumlarında da aynı fiziki tedbirler alınır ve uygulamaya konulur. Adalet Bakanlığınca belirlenecek ceza infaz kurumlarında dinleme ve kamera sistemi kurulur.” Başvuranın iddiaları, Kurumun yazılı görüşü ve ekte yer verilen güvenlik kamera kayıtları incelendiğinde; Kurumda mahpusların mahremiyetini ihlal etmeyecek şekilde güvenlik amaçlı olarak güvenlik kameralarının yerleştirmesinin mahpuslar ve personel için gerekli ve hukuka uygun olduğu ve bu doğrultuda Kurumda koşulların lavabo, tuvalet, banyo ve yatakhane kısımlarında güvenlik kamerası bulunmadığı ve buraların kamera açısında olmadığı, ortak alan kısmının güvenlik kamerasıyla kayıt altına alındığı ve gece saatlerinde ışıkların açık bırakılmasından dolayı kaliteli bir uyku uyunamadığı iddiasının ise havalandırma alanında projeksiyon kullanılmadığından ve koşulların üst katında yer alan yatakhane kısmında aydınlatma bulunmadığından iddiaların gerçeği yansıtmadığı anlaşılmıştır.

16. Başvuran, Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun takdir yetkisini kötüye kullanarak Kurumda propaganda yapan bir mahpusun koşullu salıverilme tarihi gelmesine rağmen buna izin verilmemesinin hukuki dayanaktan yoksun olduğunu iddia etmiştir. Kurum tarafından 5275 sayılı Kanun ile Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleriyle Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik hükümleri gereğince Kurumda bulunan hükümlüler hakkında İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca değerlendirmelerin yapılarak kurul kararlarının tanzim edildiği, yapılan iş ve işlemlerin mevzuata uygun bir şekilde yapıldığı belirtilmiştir. Koşullu salıverilme konusu hakkında yeterli bilgi başvuran tarafından sunulmadığından iddianın soyut kaldığı, açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

17. Başvuran, hastaneye sevklerde bir kelepçeyle iki elinin ve bir kelepçeyle de bir elinin jandarmanın eline kelepçelendiğini (çift kelepçe), bunun onur kırıcı olduğunu ve işkence amacı taşıdığını iddia etmiştir. Kurum, işlemlerin mevzuata uygun yapıldığını ve bu konuda Kurum görevlilerinin herhangi bir yetkisinin bulunmadığını

belirtmiştir. 5275 sayılı Kanun'un "Zorlayıcı araçların kullanılması" başlıklı 50'nci maddesinin birinci fıkrasında; "Hiçbir hâlde zincir ve demire vurmak tedbir olarak uygulanmaz. Kelepçe ve bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçlar; a) Yetkili makamın önüne getirildiğinde çıkarılmak kaydıyla, sevk ve nakil sırasında kaçmayı önlemek için, ... kullanılabilir." hükmüne yer verilmiştir. Aynı şekilde Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin "Sevk ve nakil sırasında alınacak önlemler" başlıklı 34'üncü maddesine göre; "Tutuklu ve hükümlülerin sevk ve nakli sırasında kaçmalarını önlemek için sağlığa zarar vermeyecek gerekli bütün önlemler alınır. ..." Başvuranın iddiası, muhatap Jandarma Komutanlığının görüşü ve ilgili mevzuat birlikte incelendiğinde mahpusların hastaneye sevkleri sırasında kaçmayı önlemek için kelepçe ile ellerinin kelepçelenebileceği aynı şekilde birden fazla jandarma personelinin sevklerde görev almasının personel ve mahpusların güvenliği açısından gerekli olduğu, kelepçenin kötü muamele amaçlı takılmadığı, diğer taraftan başvuran tarafından kendisine kelepçe takılmasının fiziksel bir zarar verdiğine ilişkin bilgi-belge verilmediği ve kelepçelemenin zincirleme olmadığı anlaşılmıştır.

18. Başvuran, Pandemi döneminde hak ihlalleri ve disiplin cezaları gerekçe gösterilerek koğuştaki diğer mahpuslar ile ortak etkinliğin (kurs, sohbet vb.) engellendiğini iddia etmiştir. Kurum, hükümlü ve tutuklulara yönelik yapılması plânlanan etkinlik ve faaliyetlerde, kurumun kapasitesi, mahkûm profilleri, personel durumu, güvenlik durumu ve fiziki yapı birlikte ele alınarak bir program oluşturulduğunu ve program dâhilinde işlemlerin yürütüldüğünü, hükümlü ve tutukluların eğitim ve öğretimlerine yönelik kursların açıldığını, söz konusu kursların açılmasında Milli Eğitim Bakanlığı ve İlçe Halk Eğitim Merkezi ile birlikte gerekli planlamaların yapılarak ihtiyaç duyulan ve talep edilen kursların açıldığını, hükümlü ve tutukluların bu kurslardan faydalandırıldığını, yine ceza infaz kurumunda barındırılan tüm tutuklu ve hükümlülerin sosyal, kültürel, sportif vb. tüm faaliyetler ve etkinliklerden talepleri olması halinde faydalanabildiklerini, bu konuda herhangi bir kısıtlamanın bulunmadığını, Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 27/5/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 45/1 sayılı Genelgesinin "Ortak Etkinlikler" başlıklı bölümünün 13'üncü maddesinde düzenlenen sohbet faaliyeti kapsamında farklı oda/koğuşların sohbet amaçlı olarak bir araya getirilmemelerine, talep halinde aynı odada bulunan 10 kişiyi aşmayacak grupların başvurularının ayrıca değerlendirilmesine karar verildiğini, ayrıca İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 6/6/2022 tarih ve 2022/... sayılı kararı ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 46/1 sayılı Genelgesinin "Eğitim-Öğretim Çalışmaları, Sosyal-Kültürel ve Sportif Faaliyetler" başlıklı bölümünün 1'inci ve 2'nci maddesinde düzenlenen eğitim faaliyetleri kapsamında farklı oda/koğuşların kurs amaçlı olarak bir araya getirilmemelerine, talep halinde aynı odada bulunan 10 kişiyi aşmayacak grupların başvurularının değerlendirilmeye alınıp gerekli işlemler tamamlandıktan sonra kurs faaliyetlerine katılım sağlayabileceklerine karar verildiğini, belirtmiştir. Başvuranın iddiası, muhatap kurumun yazılı görüşü ile pandemi döneminde önleyici sağlık tedbirleri kapsamında fiziksel teması önlemeye yönelik alınan tedbirler bir arada değerlendirildiğinde başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

19. Başvuran, kitap ve yayınlara kısıtlamalar getirildiğini, güncel ve tarafsız yayınlara ulaşamadığını, güvenlik nedeniyle iki ayda 10 kitap kotasının bulunduğunu ancak İslamiyet içerikli kitaplar için herhangi bir kotanın bulunmadığını, bu durumun ayrımcı bir tutum teşkil ettiğini iddia etmiştir. Kurum tarafından 5275 sayılı Kanun'un 69'uncu maddesinin birinci fıkrası doğrultusunda Kurum Eğitim Kurulu Başkanlığının 27/4/2020 tarih ve 2020/100 sayılı kararı ile tutuklu ve hükümlülere dışarıdan gönderilen kitapların hediye mahiyetinde olması münasebetiyle iki ayda bir kez olacak şekilde sınırlandırılmasına karar verdiği ayrıca Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 2/5/2019 tarih ve 2019/1 sayılı kararı ile "Kurum işleyişinin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi ve güvenlik nedeni ile kurum oda ve eklentilerinde bulunan süreli ve süresiz yayınların sayısının ders kitapları hariç kişi başı 10 kitapla sınırlandırılmasına" karar verdiği belirtilmiştir. 5275 sayılı Kanun'un 69'uncu maddesinin birinci fıkrasında; "Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü, iki ayda bir kez, ayrıca dinî bayram, yılbaşı veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği için tehlikeli olmayan bir hediyeyi kabul etme

hakkına sahiptir. Çocuk ve altmış beş yaşını tamamlamış hükümlüler ile beraberinde çocuğu bulunan kadın hükümlüler, idare ve gözlem kurulu tarafından alınacak karar doğrultusunda belirtilen zaman dilimi dışında da hediye kabul edebilir. Bunun esas ve usulleri yönetmelikle belirlenir.” hükmüne ve “Hükümlü, ceza infaz kurumunda, mensup bulunduğu dinin ibadetlerini, düzeni bozmayacak ve çalışmayı engellemeyecek biçimde serbestçe yerine getirebilir ve ibadette kullanılan eşyayı, dinî yaşamı bakımından zorunlu olan kitap ve eserleri temin ve bulunduğu yerlerde muhafaza edebilir.” hükmüne yer verilmiştir. Başvuranın iddiası, Kurumun görüşü ve ilgili mevzuat birlikte incelendiğinde Kurum uygulamasının mevzuata uygun olduğu ve kötü muamele yasağına ilişkin bir durum bulunmadığı anlaşılmıştır.

20. Başvuran, kapalı görüşlerinin dinlendiğini, bu nedenle ailesi ile özel hususları konuşamadığını, bir saatten az bir buçuk saatten fazla olmaması gereken açık görüş süresinin politik kadın mahpusu olduğundan kendisine 50 dakika olarak uygulandığını iddia etmiştir. Kurum, Kurumda barındırılan tutuklu ve hükümlülerin kapalı görüşlerinde aileleri veya diğer (üç kişiye kadar) görüşçüleriyle yapmış oldukları telefon görüşmelerinin herhangi bir şekilde dinlenilmediğini, iddiaların tamamen asılsız olduğunu ayrıca Kurumda kapalı ve açık görüşlerin 50 dakika ile sınırlandırılmasına karar verildiği ve görüşlerin bu doğrultuda yaptırıldığını belirtmiştir. 5275 sayılı Kanun’un 83’üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; “Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir.” Başvuranın iddiası, Kurumun görüşü ve ilgili mevzuat birlikte incelendiğinde kapalı görüş süresinin mevzuata uygun olduğu ve başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

21. Başvuran, giyim konusunda her gün problem yaşadığını, farklı renklerde kıyafet giyen ve “rüyanı takip et” baskılı tişörte sahip olan arkadaşının giysisine el konulduğunu iddia etmiştir. Kurum, başvuranın anılan tişörtünün renk bakımından 5275 sayılı Kanun’un, “Hükümlünün giydirilmesi” başlıklı 64’üncü maddesinin ikinci fıkrasında; “Hükümlünün giysileri, iç ve dış güvenlik görevlilerinin giymekte olduğu üniformalara benzer şekil ve renkte olamaz.” hükmüne aykırı olarak iç ve dış güvenliği sağlayan personelin giymekte olduğu üniformaların renklerine benzer renklerden olduğunu ve bu nedenle Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in 7’nci maddesi hükümleri gereğince işlem yapıldığını belirtmiştir. Başvuranın iddiası, Kurumun görüşü ve ilgili mevzuat birlikte incelendiğinde başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kötü muamele yasağı kapsamında olmadığı anlaşılmıştır.

22. Başvuran, faks, mektup, telefon gibi iletişim araçlarının ücretlerinin sık aralıklarla arttırıldığını, PTT’nin teslim ettiği faksların Mektup Okuma Komisyonu tarafından T.C Kimlik Numarası olmadığı gerekçesiyle iade edilmesinden bir dönem de olsa mağduriyet yaşandığını, faks gönderimi sırasında belirttiği T.C. Kimlik Numarasının kimler tarafından kullanıldığını bilmediğini ve bunun kişisel verilerin gizliliğinin ihlali anlamına geldiğini iddia etmiştir. Kurum, telefon, faks ve mektup ücretlendirmelerinin ilgili operatör tarafından belirlendiğini, Kurumun bu konuda herhangi bir dahlinin bulunmadığını, faks gönderimlerinde PTT Diyarbakır Müdürlüğüne kısa bir müddet T.C. Kimlik numarasının da girilmesinin istendiğini ancak şu anda böyle bir uygulamanın olmadığını, faks gönderileri için zorunlu T.C. Kimlik numarası girilmediğini ve tutuklu ve hükümlülerin herhangi bir şekilde hak gaspına maruz bırakılmaları gibi bir durumun söz konusu olmadığı belirtmiştir. 5275 sayılı Kanun’un 68’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Hükümlü, bu maddede belirlenen kısıtlamalar dışında, kendisine gönderilen mektup, faks ve telgrafları alma ve ücretleri kendisince karşılanmak koşuluyla, gönderme hakkına sahiptir.” Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Hükümlünün mektup, faks ve telgrafları alma ve gönderme hakkı” başlıklı 76’ncı maddesinin ikinci fıkrasında;

“Hükümlü tarafından gönderilen ve kendisine gelen mektup, faks ve telgraflar; mektup okuma komisyonu bulunan kurumlarda bu komisyon, olmayanlarda kurumun en üst amirince denetlenir.” hükmü bulunmaktadır. Başvuranın iddiaları, Kurumun görüşü ve ilgili mevzuat birlikte değerlendirildiğinde ilgili iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve kötü muamele yasağı kapsamında olmadığı anlaşılmıştır.

23. Başvuran, barındığı Kurumda 1/10/2022 tarihinde gıda zehirlenmesi yaşandığını ayrıca beslenme ve hijyen konusunda ciddi sıkıntıların olduğunu, yemeklerin içinden kıl, tel, plastik vb. yabancı maddelerin çıktığını, yemeklerin lezzetsiz ve mevsime uygun olmayan biçimde yapıldığını iddia etmiştir. Kurum tarafından Kurumun da içerisinde bulunduğu kampüs yerleşkesinin tüm yemek ihtiyacının Açık Ceza İnfaz Kurumunca karşılandığı, yemeklerin tutuklu ve hükümlülerin iâşe bedelleri karşılığında eksiksiz olarak her gün Açık Ceza İnfaz Kurumunca Kuruma gönderildiği, vejetaryen olduğunu belirten veya diyet yemek alması gereken tutuklu ve hükümlülerin de Açık Ceza İnfaz Kurumuna bildirilerek bu doğrultuda yemeklerin gönderilmesinin sağlandığı belirtilmiştir. Ayrıca, Kurumda 1/10/2022 tarihinde sabah kahvaltısında; yumurta, siyah zeytin, öğlen yemeğinde, tavuk sote, bulgur pilavı ile ayran akşam yemeğinde ezogelin çorbası ile peynirli makarnanın çıktığı, 2/10/2022 tarihinde ise sabah kahvaltısında; beyaz peynir, siyah zeytin öğlen yemeğinde; taze fasulye, pirinç pilavı, ile yoğurt ve akşam yemeğinde; kasap köfte, soslu bulgur pilavı ile ayran çıktığı, Diyarbakır Açık Ceza İnfaz Kurumundan Kuruma gelen yemeklerin (akşam yemeği saati 15.30 ile 16.30 saatleri arasında geldiği) dağıtımının Kurum personeli tarafından yapıldığı, 2/10/2022 tarihinde Kurumda toplam 20 tutuklu/hükümlünün mide bulantısı, ishal ve kusma şikayetleri ile 112 Acil Servis Ekibi çağrılarak Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servise sevk edildikleri ve mahpuslara gerekli muayene ve tedavilerin yapıldığı, mahpusların genel sağlık durumlarının iyi olması sebebiyle taraflarına reçete yazılarak taburcu edildikleri, Acil Doktoru tarafından reçetelenen ilaçların Kurumca temin edilerek mahpuslara verildiği, alınan su ve gıda örneklerinin Açık Ceza İnfaz kurumu tarafından Diyarbakır İlçe Tarım Müdürlüğüne gönderildiği, yapılan şifahi görüşmede Açık Ceza İnfaz Kurumunca dağıtımı yapılan yemeklerde şüpheli bir durumun bulunmadığının anlaşıldığı, Diyarbakır İlçe Tarım Müdürlüğü'nün 1/10/2022 tarihinden dağıtımı yapılan yemekler ile ilgili rapor hazırlamış olduğu ifade edilmiş ve anılan rapor sunulmuştur. Başvuranın iddiaları, Kurumun yazılı görüşü ve anılan rapor birlikte incelenmiştir. Başvuran tarafından yemekten yabancı maddelerin çıktığı ile yemeklerin lezzetsiz ve mevsime uygun olmayan biçimde yapıldığı iddialarını ilgili tarihe ve öğüne ilişkin açıklayıcı bilgilerle yeterli delillerle desteklenmemiştir. İlgili tarihli yemek listesi incelenmiş, yemeklerin yaz mevsimine uygun olduğu görülmüştür. Diğer taraftan, 2/10/2022 tarihinde Kurumda toplam 20 tutuklu/hükümlünün mide bulantısı, ishal ve kusma şikâyetleri ile hastaneye sevklerinin sağlandığı, ancak yemeklere ilişkin rapordan yemeklerin uygun olduğu, yemeklerden kaynaklanan zehirlenme iddiasının gerçeği yansıtmadığı, sonuç olarak iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

24. Başvuran, nakil taleplerinin nakil listeleri verildikten sonra kapasite olmadığı sebebiyle karşılanmamasında ihmal bulunduğunu, iyi halli olsa dahi bu durumun aynı olduğunu iddia etmiştir. Kurum, tutuklu ve hükümlülerin nakil taleplerinin ilgili kanun ve genelgelere göre yapılarak karar merci olan Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderildiğini, bu konuda Kurumun herhangi bir kusur ve ihmalinin bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca, başvuranın 11/04/2021-23/11/2022 tarihleri arasında Kurumda barındırıldığı ancak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 16/11/2022 tarihli yazısı gereği 23/11/2022 tarihinde Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin gerçekleştirildiği bilgisi Kurum tarafından paylaşılmıştır. 5275 sayılı Kanun'un 53'üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; “Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler.” 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 43'üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi şu şekildedir: “(1) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri şunlardır: ... Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakil işlerini yürütmek, ...” Başvuranın iddiaları,

Kurumun görüşü ve ilgili mevzuat birlikte değerlendirildiğinde başvuranın nakil talebinin karşılandığı ayrıca nakil konusunun kötü muamele yasağı kapsamında ele alınabilecek bir konu olmadığı anlaşılmıştır.

25. Başvuran, işkenceye ve hakarete maruz kaldığını, Kurum personelinden korktuğunu, Kurumda mütemadiyen intihar girişimlerinin ve tartışmaların yaşandığını, Kurumdaki adli mahpuslara karşı personelin kötü davrandığını, söz ve hakarete bulunduğunu işittiklerini iddia etmiştir. Kurum tarafından Kurumda görev yapan personelin suç grubu ayırt etmeksizin tüm tutuklu ve hükümlülere insan onuruna yakışır, ilgili kanunlara uygun bir şekilde yaklaşımlarının bulunduğu, Kurumda barındırılan tutuklu ve hükümlülerin görevli personeller tarafından hakarete veya aşağılanmaya maruz bırakılmaları, tehdit edilmeleri gibi bir durumun söz konusu olmadığı, böyle bir durumun da bugüne dek yaşanmadığı, iddiaların tamamen mesnetsiz ve Kurum İdaresi ile görevli personelleri karalamaya yönelik olduğu kayıtların tetkikinden anlaşıldığı ifade edilmiştir. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre; kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emareleri ve delilleri sunmaları gerekmekte olup mağdur olduğunu ileri süren kişilerin olgulara dayanmayan yetersiz açıklamaları, iddialarının delillerle desteklenmemesi hatta kimi zaman delillerin uyumsuzluğu, kötü muamelenin yapıldığı yer, zaman ve diğer konulardaki çelişkili ifadeleri gibi hususlar kötü muamelenin gerçekliğini şüpheye düşürecektir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45-46). Ancak başvuran başvuru dilekçesinde iddiasını bir olguya dayandırmamış; nasıl bir kötü muameleyle maruz kaldığını, bu muamelelerin tarih/leri ve saatleri, muameleyi yapan kişilerin kimler olduğu veya en azından kötü muameleyi yaptığı iddia edilen personelin tespitine yönelik diğer bilgiler vb. vermemiştir. Diğer bir ifadeyle, “Kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkin başvurularda, başvuru delil elde etmesi konusundaki zorluklar dikkate alınmakta ve başvurucudan ihlal iddialarını kanıtlaması beklenmemekle birlikte yine de başvurucudan ihlal iddialarının araştırılmasına, dosya kapsamında sahip olunan bilgi ve belgelerle karşılaştırılarak bir değerlendirme yapılmasına elverişli somut bir olay anlatımı yapması beklenmektedir.” (AYM, *Metin Özkara*, B. No: 2015/7415, 17/7/2019, para. 31). Başvuranın başvurusunda değerlendirme yapılmasına elverişli somut bir olay anlatımı da yapmadığı açık olup ilgili iddiaların açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmıştır.

26. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekte birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki söz konusu iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

06/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye